
CS-VERSLAG – RIEN DE RUIJTER

Door de tussenkomst van het duiknummer zijn de strandwaarnemingen even blijven liggen, waardoor er ook nog een aantal wat oudere waarnemingen zijn opgenomen die er al even lagen. Er zit een aantal leuke vondsten tussen van soorten die niet vaak worden waargenomen. Veel waarnemingen zijn gedaan in aanspoelsel dat aanspoelde op het strand na de stormen in januari. Het verslag kwam tot stand door meldingen van: SWG-groep Waterweg Noord, SWG-groep regio Alkmaar, Ellen van der Niet, John van der Willik, Wilbert Kerkhof, Marianne Ottervanger, Evan Frijters, Marion Jäger, Wil Schipper, Gerrit Doeksen, Joeri Lamers, Rob Dekker, Johan Krol, fam. Kiewied, Sytske Dijkse, Arie Twigt, Gijsbert Twigt, Frits Zandvoort, Peter Moerdijk, Frans van Zijderveld, Jasper Schaaf, Frank Perk, Mart Karremans, Tineke de Ruijter en mijzelf.

WIJEREN

De SWG-groep Waterweg-Noord was op 04-06-16 bij de locatie Goudzwaardweg om stenen te keren. Frank Perk was één van de deelnemers en verzamelde de wieren. Op het lijstje kwamen o.a. de volgende soorten roodwieren voor: boompjeswier *Aglaothamnion hookeri*, Hollands horentjeswier *Ceramium deslongchampsii*, rood klauwwier *Cystoclonium purpureum*, gedrongen zeehoornblad *Dasya sessilis*, rood darmwier *Dumontia contorta*, slijmerige drakentong *Grateloupia turuturu*, vlak geleiwier *Gelidium vagum* en tongwier *Hypoglossum hypoglossoides*. Op de soorten *Ceramium* en *Gelidium* zat ook het kleine wiertje *Erythrotrichia carnea* (fig. 1). Een soort die vreemd genoeg niet werd waargenomen die dag was roodhorentjeswier *Ceramium virgatum*, terwijl dat toch vaak de meest voorkomende *Ceramium*-soort is.



Figuur 1. *Erythrotrichia carnea* (breedte celdraad: 30 µm), met kiezelwieren (foto: Frank Perk).

Ikzelf verzamelde op 28-03 wat wiertjes die waren aangespoeld langs de dijk bij Schelphoek in Zeeland. Herre Stegenga determineerde voor mij o.a. de volgende soorten: veelvertakt pluimwier *Dasysiphonia japonica*, *Ceramium pallidum*, puntig buiswier *Polysiphonia senticulosa*, *Pterothamnion plumula* en *Lomentaria clavellosa*.

Op 31-03 parkeerde ik mijn auto bij de Roompotsluizen om mee te lopen met de strandwacht van Neeltje Jans. Daar kwam ik Herre Stegenga, Mart Karremans en Nathan Gilmartin tegen. Zij gingen de punt van de strekdam (buitenzijde radartoren) bemonsteren. Mart meldde twee soorten die ze vrij veel vonden, n.l. *Ceramium gaditanum* (fig. 2) en *Ceramium shuttleworthianum* (fig. 3). Dit zijn *Ceramium*-soorten met stekeltjes.



Figuur 2. *Ceramium gaditanum*
(foto: Frank Perk).

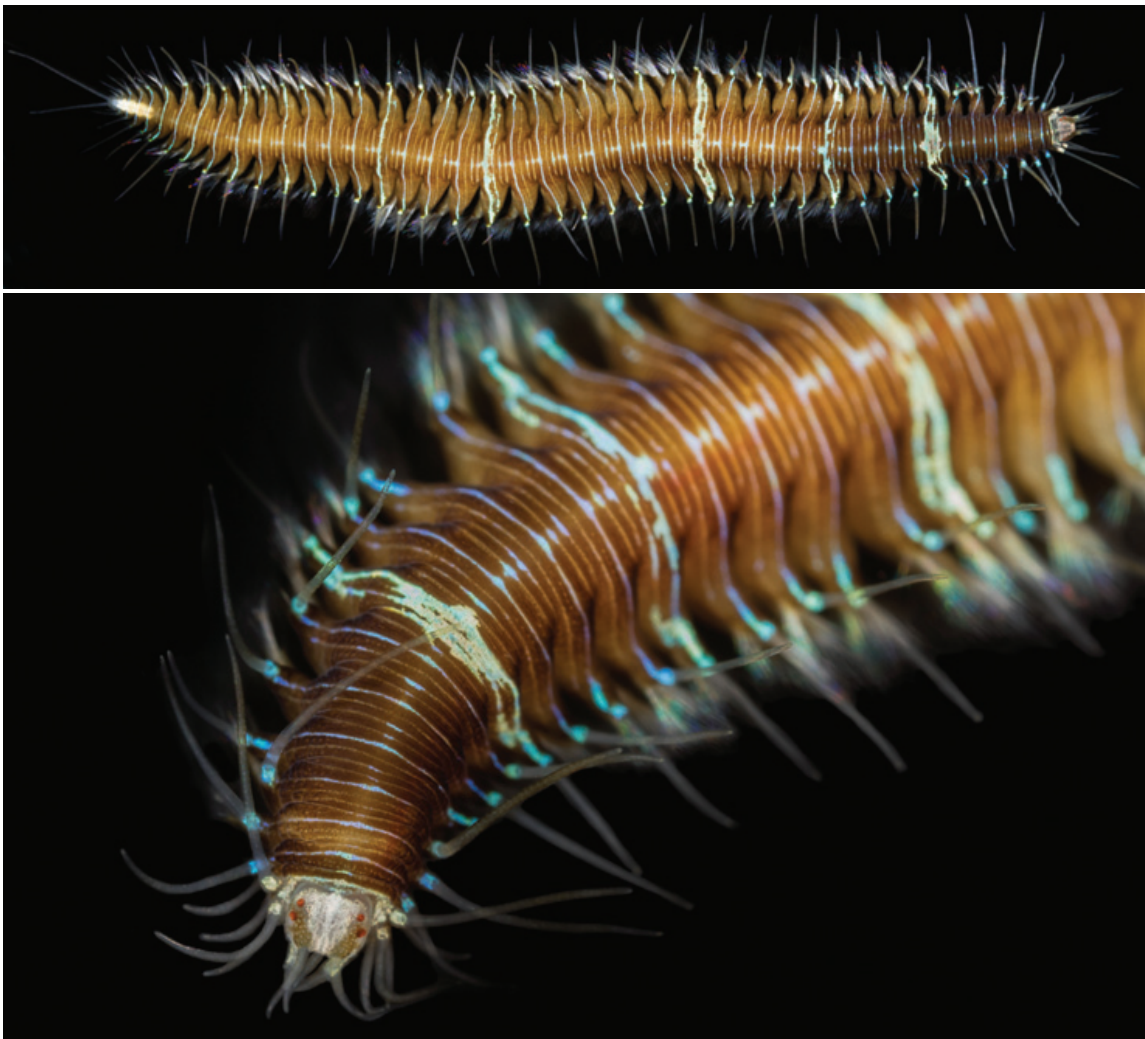


Figuur 3. *Ceramium shuttleworthianum*
(foto: Mart Karremans).

Een leuke melding is ook die van het groenwiertje *Cladophora vagabunda* dat werd gevonden door Mart tijdens een excursie bij Neeltje Jans op 24-09-16. Er staan slechts drie eerdere meldingen van deze soort in het CS.

WORMEN

De neonworm *Oxydromus flexuosus* (fig. 4) wordt door duikers vaak waargenomen, maar was uit het getijdengebied nog niet bekend (opmerking Mick Otten). De SWG-groep Waterweg-Noord vond er echter één tijdens het stenenkeren bij de locatie Goudzwaardweg op 04-06-16. Die dag werden er daar nog twee moeilijk te determineren wormen gevonden en één daarvan is mogelijk (cf.) *Sthenelais boa* (een zeerups). Toen het diertje gevonden werd, zat er al weinig leven meer in en tijdens het fotograferen kwamen er wat schubben los. De andere onbekende worm behoort tot de soort *Boccardia* of *Bocardiella*, die buizen maken van slib. Rob Dekker zag op 17-01 tijdens het stenenkeren aan de dijkvoet bij 't Horntje tientallen kokertjes van de kalkkokerworm *Spirorbis tridentatus*.



Figuur 4. De neonworm *Oxydromus flexuosus* (*in vitro* foto's: Mick Otten).

WEEKDIEREN

Een andere leuke waarneming die Rob Dekker doorgaf is die van drie kleppen van de pholade *Pholas dactylus* die hij onderaan de hechtvoetjes van een paar struikjes Japans bessenwier *Sargassum muticum* vond op 14-08-16 bij paal 11 op Texel.

Ook Jasper Schaaf stuurde weer een aantal leuke waarnemingen in. Zo vond hij op 08-06-16 bij Hoek van Holland o.a. een gewelfde mantel *Flexopecten flexuosus*. Op 24-04-16 raapte hij een grote klep (diameter 30 mm) van de noordse cirkelschelp *Lucinoma borealis* op bij paal 8 op Schiermonnikoog. Van eind juli tot begin augustus was hij op Terschelling, waar hij op 22-07-16 een doubletje vond van de dubbeltjesschelp *Lucinella divaricata* bij paal 7 en op 26-07-16 een eierschelp *Gastrana fragilis* bij paal 21.800. Op 30-07-16 raapte hij een klep op van de tere hartschelp *Acanthocardia paucicostata* bij paal 23 en op 03-08-16 nog een klep bij paal 20. In de periode tussen 22-07-16 en 03-08-16 verzamelde Jasper o.a. 3x Turtons wenteltrap *Epitonium turtonis*, 1x hoge trapgevel *Bela nebula*, ± 70x kleine fuikhoren *Nassarius pygmaeus*, 1x *Nassarius aff. goreensis*, 2x verdikte fuikhoren *Nassarius incrassatus* en 310x fuikhoren *Nassarius reticulatus*; alle horentjes waren fossiel.

Op 12-09-16 kon hij een klep van de geplooidde zonnenschelp *Gari fervensis* aan zijn verzameling toevoegen, die hij bij paal 11 op Schiermonnikoog vond.

Ameland werd door Jasper in oktober bezocht, en op 08-10-16 vond hij bij paal 23 een klep van de messchede *Solen marginatus* en een klep van de stevige



Figuur 5. De Noorse hartschelp *Laevicardium crassum* (foto: Joeri Lamers).

platschelp *Acropagia crassa*. Bij paal 22 lag een klep van de breedgeribde venusschelp *Clausinella fasciata*. Op 20-12-16 vond Frans van Zijderveld bij de Noordpier bij IJmuiden een oude zwart verkleurde tepelhoren *Euspira catena* met daarop twee levende muiltjes *Crepidula fornicata*.

Na de stormen in januari lag er langs de hele kust veel aanspoelsel op de stranden, waarvan ook veel nog levend. Gerrit Doeksen meldde op 19-01 dan ook een aantal leuke (nog levende) soorten zoals 2x gedoornde hartschelp *Acanthocardia echinata*, 2x Noorse hartschelp *Laevicardium crassum*, 35x wijde mantel *Aequipecten opercularis* en miljoenen juveniele halfgeknotte strandschelpen *Spisula subtruncata*. Een paar dagen later, op 22-01, vond Joeri Lamers deze soorten ook, namelijk 10x *A. opercularis*, 1x *Laevicardium crassum* (fig. 5) en 2x *A. echinata*. Dit waren toen dode exemplaren met schelpdier. Op 20-01 meldde Joeri ook al tientallen levende tepelhorens *Euspira catena*, 2x gevlamde tapijtschelp *Politapes rhomboides* (dood met schelpdier) en een levende bonte mantel *Mimachlamys varia*, die was aangespoeld op een stukje plastic. Ook hij meldde die dag miljoenen *Spisula*'s. Het massaal aanspoelen van *Spisula subtruncata* (juvoniel) werd ook al eerder waargenomen door Johan Krol. Hij zag het al op 31-12-16 bij paal 15 op Ameland.

Arie Twigt vond op 17-01 tussen de byssusdraden van een mossel *Mytilus edulis* vier klepjes van de driehoekige parelmoerneut *Nucula nitidosa*. Dit was bij Katwijk (strand Berkheide). Op 19-01 vond Arie op dit stuk strand o.a. 1x wijde mantel *Aequipecten opercularis* (doublet), 2x venusschelp *Chamelea striatula* (doubletten), 1x purperslak *Nucella lapillus*, 3x trapgevel *Propebela turricula*, 1x asgrauwe tolhoren *Gibbula cineraria*, 5x spoelhoren *Acteon tornatilis*, 2x zoetwaterneriet *Theodoxus fluviatilis* en 119x wenteltrapje *Epitonium clathrus*. Een dag later verzamelde hij daar nog eens 40 exemplaren van deze laatste soort, evenals een doublet van de Noorse hartschelp *Laevicardium crassum*. Op 18-02 zocht hij opnieuw tussen byssusdraden op het strand tussen Katwijk en Noordwijk en vond drie levende mosselslurperties *Odostomia scalaris* (fig. 6).



Figuur 6. Mosselslurper *Odostomia scalaris* (foto: Arie Twigt).

Bij Vlissingen lag er op 23-01 ook heel veel aanspoelsel, waaronder opvallend veel dun plasticfolie. Daartussen vond ik echter een klep van *Claibornicardia aalterensis* en 7x grote astarte *Tridonta borealis*. Ook bij Zoutelande lag er die dag veel rommel op het strand, maar gelukkig ook veel schelpen. Ik vond daar o.a. 1x marmerschelp *Glycymeris glycymeris*, 1x *Macoma calcarea*, 1x *Macoma obliqua* en 1x *Angulus benedeni benedeni*. Uit wat gruis haalde ik o.a. 3x *Alvania* cf. *cimex*, 1x *Epitonium frondiculum*, 1x *Mesalia turbinoides* en 2x gekielde kegeltolhoren *Jujubinus exasperatus*.

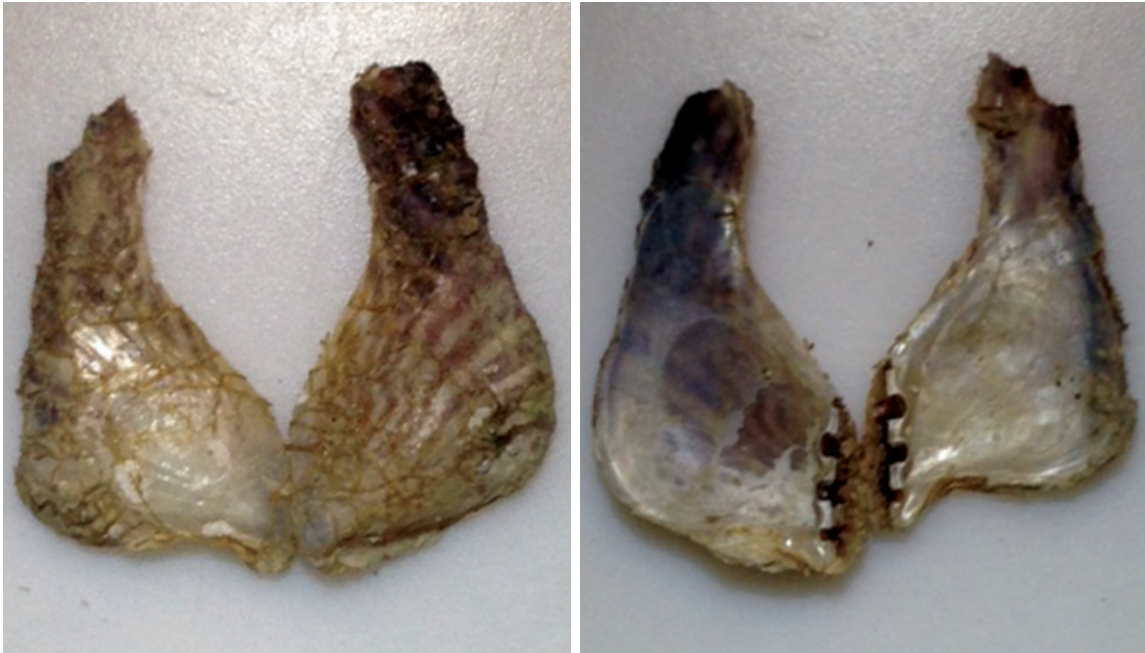
Op weg naar huis ook nog even bij het Banjaardstrand gestopt om wat gruis te verzamelen. Daarin zat o.a. 2x IJslandse tepelhoren *Amauropsis islandica* en 1x dekselhoren *Tricolia pullus*. Een gemarmerde streepschelp *Modiolarca subpicta* zat verstopt in een plastic jerrycan.

Bij Bergen aan Zee vond ik op 13-02 een plastic emmer die aan de binnenkant volledig was begroeid met mosdiertjes en kalkkokerwormen (vooral *Spirobranchus triqueter*). Tussen deze kokerwormen vond ik tien verse exemplaren van het slanke tandhorentje *Odostomia plicata*.

Doubletten van boormossels werden op 04-03 gevonden in aangespoelde veenbrokken die Frits Zandvoort bij de koelwaterinlaat van de elektriciteit centrale in de Eemshaven aantrof. Het waren tien doubletten van de witte boormossel *Barnea candida*, tien doubletten van de Amerikaanse boormossel *Petricola pholadiformis* en vijf doubletten van de ruwe boormossel *Zirfaea crispata*.

Peter Moerdijk verzamelde op 26-03 op het strand bij Neeltje Jans niet alleen een aantal verse kleppen van de otterschelp *Lutraria lutraria*, maar ook een klep van de smalle otterschelp *Lutraria angustior*.

In Zeepaard 77-1 hebben jullie in het artikel van Gijsbert en Arie Twigt kunnen lezen over de vondst van de bijzondere soort *Isognomon bicolor* die werd gevonden op 16-07-16 bij Katwijk. Op 01-03 mailde Arie dat hij van Ellen van der Niet een plastic jerrycan had gekregen die ze had gevonden op 17-06-16 bij Langevelderslag. Na het bewerken van de jerrycan werd deze exoot voor de tweede keer aangetroffen. Maar dat niet alleen, er zaten nu ook exemplaren tussen van *Isognomon radiatus* (fig. 7). Andere soorten van de jerrycan waren Noorse rotsboorder *Hiatella arctica*, kleine gaper *Sphenia binghami* en geschubde oester *Crassostrea denticulata*.



Figuur 7. *Isognomon radiatus*: links de buitenzijde, rechts de binnenzijde (foto: Arie Twigt).



Figuur 8. De waaiergarnaal *Eualus cranchii* (*in vitro* foto: Mick Otten).

KREEFTACHTIGEN

Van deze groep meldde Frits Zandvoort tien dode exemplaren van de blaasjeskrab *Hemigrapsus sanguineus* bij de koelwaterinlaat in de Eemshaven op 08-08-15. Op 04-03-17 vond hij daar een levend exemplaar van deze soort. De SWG-groep Waterweg-Noord was op 02-07-16 bij de Flaauwers Inlaag en één van de waarnemingen daar was die van een waaiergarnaal *Eualus cranchii* (fig. 8). De hoekige krab *Goneplax rhomboides* werd een aantal keer waargenomen. Zo werd er één gevonden door Gerrit Doeksen op 30-12-16 bij paal 12 op Terschelling. Johan Krol vond er één op 31-12-16 bij paal 15 op Ameland. Gerrit Doeksen melde er ook weer één op 19-01 van Terschelling bij paal 5, en Joeri Lamers vond drie dagen later twee schilden op dit eiland.

Een andere bijzondere soort die door Gerrit werd gevonden, is de ovaalronde krab *Atelecyclus undecimdentatus*. Hij vond op 18-01 één gaaf exemplaar (fig. 9: links) en drie schilden bij paal 5 op Terschelling. Diezelfde dag werd er op het Hollandse strand bij Noordwijk ook een (bijna gaaf) exemplaar van deze soort gevonden door Ellen van der Niet en Marion Jäger. Een dag later vond Gerrit op Terschelling nog eens 4 schilden (fig. 9: rechts) tussen paal 5 en 18 en ook Joeri Lamers verzamelde nog een schild op 22-01 [zie Zoekbeeld 7(1): 10-14].



Figuur 9: De ovaalronde krab *Atelecyclus undecimdentatus* (foto's: Gerrit Doeksen).

Enthousiast door de mailtjes over de bijzondere krabbenvondsten ging ook Sytske Dijksen op zoek naar krabben op Texel. Ze zocht op 19-01 tussen paal 8 en 10 en vond daar hoofdzakelijk fragmenten van een flink aantal soorten zoals de strandkrab *Carcinus maenas*, de gewone zwemkrab *Liocarcinus holsatus*, de fluwelen zwemkrab *Necora puber*, de helmkrab *Corystes*

cassivelaunus, het nagelkrabje *Thia scutellata*, de gewone heremietkreeft *Pagurus bernhardus*, het boksertje *Diogenes pugilator* en een schaar van een *Pestarella tyrrhena*.

De harige porseleinkrab *Porcellana platycheles* is een soort die meestal uit Zeeland wordt gemeld. Maar op 17-01 vond Rob Dekker er één onder een steen aan de dijkvoet bij 't Horntje.

Op 19-01 was Ellen van der Niet opnieuw op krabbenjacht bij Noordwijk, samen met Marion Jäger en Wil Schipper. De ovaalronde krab werd niet meer gevonden, maar wel 2x erwtenkrabbetje *Pinnotheres pisum*, 1x porseleinkrabbetje *Pisidia longicornis*, 1x nagelkrabje *Thia scutellata*, 1x hooiwagenkrab *Macropodia rostrata*, tientallen helmkrabben *Corystes cassivelaunus*, tientallen gewimperde zwemkrabben *Liocarcinus arcuatus* en tientallen exemplaren van de grijze zwemkrab *Liocarcinus vernalis*. Deze laatste soort blijkt op het moment regelmatig gevonden te worden op het Zuid-Hollandse strand. Op 23-02 meldde Ellen opnieuw 23 exemplaren. Arie Twigt meldde nog een zeetulp *Megabalanus tintinnabulum* die hij vond bij Katwijk op 17-01.

GEWERVELDEN

Eikapsels werden volop gevonden aan het begin van dit jaar. Rob Dekker meldde een eikapsel van de gevlekte rog *Raja montagui* dat werd gevonden op 08-01 bij paal 12 op Texel. De SWG-groep regio Alkmaar vond op 15-01 twee eikapsels van de hondshaai *Scyliorhinus canicula* en één van de stekelrog *Raja clavata* naast de Noordpier bij IJmuiden. Ikzelf vond op 23-01 een trosje van 13 stuks van de hondshaai *Scyliorhinus canicula* bij Vlissingen samen met drie eikapsels van de stekelrog *Raja clavata*. Even verderop bij Zoutelande lag tussen de aangespoelde plantenresten een mooi eikapsel van een golfrog *Raja undulata* (fig. 10: rechts). Ook Ellen van der Niet en John van der Willik vonden, tijdens de strandwacht bij Katwijk op 29-01, een aantal eikapsels. De verzameling bestond uit 11x *Raja clavata*, 2x *Scyliorhinus canicula* en 1x gevlekte rog *Raja montagui*. De strandwacht van Neeltje Jans verzamelde op 03-02 tientallen eikapsels van de hondshaai. Wilbert Kerkhof was op 02-03 bij de noordelijke strandopgang bij Bergen aan Zee en vond daar in de vloedlijn een tros eikapsels van de hondshaai van 61 stuks. Ook lag er een eikapsel van een gevlekte rog *Raja montagui*. Wilbert liep op 26-03 samen met Marianne Ottervanger tussen Castricum en Egmond langs een oude vloedlijn en ze raapten



Figuur 10: Eieren van de golfrog *Raja brachyura* (links) en de blonde rog *Raja undulata* (rechts) (foto: Rien de Ruijter).



Figuur 11: Zeepaardje *Hippocampus hippocampus* (foto: Evan Frijters).

29 eikapsels op. Dit waren 5x *Scyliorhinus canicula*, 23x *Raja clavata* en opnieuw een eikapsel van de gevlekte rog *Raja montagui*. Op 26-03 vond mijn vrouw Tineke een groot eikapsel op het strand bij Westenschouwen. Na het opweken en opmeten (111 x 63 mm) lijkt het om een eikapsel van de blonde rog *Raja brachyura* te gaan (fig. 10: links).

Een andere bijzondere vondst is die van een levend kortsnuitzeepaardje *Hippocampus hippocampus*, dat werd gevonden door Evan Frijters op 04-01 tijdens een wandeling op het strand van de Maasvlakte (fig. 11). Via Arthur Oosterbaan kreeg ik ook een waarneming binnen van *H. hippocampus*. Dit exemplaar was dood en werd gevonden door fam. Kiewied bij paal 28 op Texel.

Een Snotolf *Cyclopterus lumpus* werd gezien door Frits Zandvoort op 04-03 bij de koelwaterinlaat in de Eemshaven.

e-mail adres van de CS-man:
rien-tien@ziggo.nl